

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programı

**İNGİLİZCE DERSİNİN ÖĞRENCİLER ÜZERİNDE PSİKOLOJİK ETKİLERİNİN
İNCELENMESİ**

Esin EKER

24022100013

Danışman

Doç. Dr. Emin Tamer YENEN

Nevşehir 2024

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

1.1. Araştırma Problemi	1
1.2. Konunun Tanımı	2
1.3. Konunun Kapsamı	2
1.4. Konu	2
1.5. Araştırmamanın Amacı	2
1.6. Araştırma Soruları	3

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE GEREKÇESİ	4
------------------------------------	--------

3. BEKLENEN KATKILAR	4
----------------------	--------

4. ETİK İLKELER	4
-----------------	--------

5. SAYIILTILAR	4
----------------	--------

6. KURAMSAL ÇERÇEVE	4
---------------------	--------

6.1. Dil Kaygısı Kuramı	5
-------------------------	--------

6.2. Motivasyon Kuramları	5
---------------------------	--------

6.3. Etkili Öğrenme Ortamı Teorileri	6
--------------------------------------	--------

6.4. Türkiye'deki Literatür ve Bulgular	6
---	--------

7. YÖNTEM	6
-----------	--------

7.1. Araştırma Modeli	7
-----------------------	--------

7.2. Katılımcılar	7
-------------------	--------

7.3. Sınırlılıklar	7
--------------------	--------

7.4. Verilerin Toplanması	7
---------------------------	--------

7.5. Verilerin Analizi	7
------------------------	--------

8. KAYNAKÇA	9
-------------	--------

İNGİLİZCE DERSİNİN ÖĞRENCİLER ÜZERİNDE PSİKOLOJİK ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

ARAŞTIRMA PROBLEMI

Dil, yillardır insanların birbiriyle iletişimini sağlayan, farklı kültürlerin her alanda birbiriyle etkileşimi sağılamaya yarayan bir araç olarak tanımlanmıştır. Dil, bireylerin iletişim kurma ve toplumsal bir bağ oluşturma süreçlerinde temel bir araçtır. Bu bağlamda, dil yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda kültürel bir aktarım mekanizmasıdır (Sapir, 1921). Özellikle dilin sosyal kimlik üzerindeki etkisi, topluluklar arası ilişki dinamiklerini anlamada kritik bir rol oynar. Vygotsky'nin kültürel-historik yaklaşımına göre dil, bireylerin bilişsel gelişiminde de belirleyici bir faktördür (Vygotsky, 1986). Bu nedenle, dilin bireysel bilişsel süreçler ve toplumsal yapı üzerindeki etkisini incelemek, kültür-dil ilişkisi açısından anlamlı sonuçlar doğurabilir.

İngilizce eğitimi her kademedede yaşa uygun olarak belli ders saatleri şeklinde verilmektedir. Kendi dilimizi doğduğumuz günden itibaren maruz kalma yoluyla da birlikte öğrenmeye başlıyoruz. Anadili çocuğun doğumundan itibaren her yerde duyması ve eğitim başladığında her yerde görmesi yani hayatının her alanında maruz kalmasından kaynaklı olarak rahatlıkla ve korkusuz bir şekilde öğrenmeye başlar. Ancak çocuk farklı bir dil olan İngilizce sadece belli bir saat aralığında görmesinden ve etrafında herkesin bu dile hakim olmadığını görmesinden kaynaklı farklı yargılara sahip olarak büyümeye ve dil eğitimi almaya devam eder. Toplumumuzda farklı bir dil öğrenimine en zor iş olarak bakılmaktadır. Dil öğreniminde hazırlıbulunuşluluk önemli bir faktördür. İngilizce öğrenmeye hazır ve istekli bireylerde bu durum çok kolay bir şekilde gerçekleşirken, zorunlu olan kişilerde yabancı dil öğrenimi istenileni karşılamamaktadır.

1997 yılında kadar eğitim sisteminde 5 yıl ilkokul, 3 yıl ortaokul ve 3-yıl lise eğitimi mevcutken, 1997 eğitim reformu ile ilköğretim eğitimi 8 yıla çıkarılmış, ilkokul ve ortaokul seviyeleri birleştirilmiştir. 1997'den sonra 4. Sınıftan itibaren İngilizce öğrenmeye başlamışlardır. 2012 yılına gelindiğinde ise 4+4+4 sistemiyle birlikte öğrenciler 2. sınıfından itibaren İngilizce öğrenmeye başlanmıştır. Görüldüğü üzere dil eğitimi öğrenciler üzerinde istekten ziyade zorunlu derslerle önlerine sunulmuştur. Eğlenceli bir ortam değil de eğitim psikolojisiyle öğrencilerin zorunlu dersleri haline gelmiştir. Zorunlu dersler, öğrencilerin öğrenme sürecinde karşılaştığı en temel yükümlülüklerden biridir ve bu durum onların

psikolojik durumunu önemli ölçüde etkileyebilir. Ryan ve Deci'nin öz-belirleme teorisine göre, bireylerin bir faaliyeti gönüllü olarak yapmaları, motivasyonlarını ve psikolojik iyi oluşlarını artırırken, dışsal bir zorunluluk nedeniyle yapmaları iç motivasyonu azaltabilir (Ryan & Deci, 2000). Ayrıca, zorunlu dersler öğrencilerde stres ve kaygıyı artırabilir; bu durum, öğrencinin derse yönelik tutumunu ve genel başarısını olumsuz etkileyebilir (Deci & Ryan, 1985). Bu nedenle, zorunlu derslerin öğrencilerin ihtiyaç ve ilgi alanlarına uygun şekilde yapılandırılması, psikolojik etkilerinin olumlu yönde şekillendirilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Bu araştırmanın genel amacı da yıllarca dil eğitimi almış ancak hala öğrenemeyen ve İngilizcenin zor olduğunu söyleyen kişilerde zorunlu olarak İngilizceyi aldıklarında, bir de zorunlu olmadan severek ve isteyerek öğrenen bireylerde psikolojik olarak etkisinin ne olduğunu araştırmak ve değerlendirmektir.

KONU

Bu araştırmanın konusu İngilizce dersinin öğrenciler üzerinde psikolojik etkisini incelemek ve değerlendirmektir.

BEKLENEN KATKILAR

Bu araştırma, yabancı dil eğitimi sürecinde yaşanan psikolojik etkilerin anlaşılması yoluyla, öğretmenlerin öğrencilerine daha uygun öğretim yöntemleri belirlemesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, eğitim politikalarında öğrenci merkezli yaklaşımların güçlendirilmesine ve dil öğrenimi sürecinin daha az kaygı yaratan bir yapıya dönüştürülmesine katkıda bulunması beklenmektedir.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın konusu İngilizce dersinin öğrenciler üzerinde psikolojik etkisini incelemek ve değerlendirmektir.

ETİK İLKELER

Bu çalışma, bilimsel araştırmalarda geçerli olan etik kurallar doğrultusunda yürütülecektir. Araştırma için Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden ve ilgili Etik Kurul'dan gerekli izinler alınacaktır. Katılımcıların gönüllülüğü esas alınacak, elde edilen veriler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Katılımcıların kimlik bilgileri gizli tutulacaktır.

KONUNUN TANIMI

Bu araştırmanın konusu, İngilizce dersinin ortaokul ve lise düzeyindeki öğrenciler üzerinde yarattığı psikolojik etkileri incelemektir. Araştırma; motivasyon, kaygı, özgüven, stres ve akademik başarı gibi temel psikolojik değişkenler üzerine odaklanmaktadır.

KONUNUN KAPSAMI

Araştırma, Kayseri ilinde öğrenim gören ortaokul ve lise öğrencileri ile sınırlı tutulmuştur. Dersin zorunlu oluşu, öğrencilerin bireysel ve sosyal psikolojileri üzerindeki etkisi bağlamında değerlendirilmiştir. Ayrıca, öğretim yöntemleri, sosyal çevre, kültürel faktörler gibi yan unsurlar da kapsam dâhilindedir.

ARAŞTIRMA SORULARI

Araştırma problemine göre oluşturulan araştırmanın alt problemleri aşağıda sunulmuştur:

Motivasyon:

1. İngilizce dersi öğrencilerin motivasyon düzeylerini nasıl etkiler?
2. Öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyonları İngilizce dersine yönelik tutumlarını nasıl şekillendirir?

Kaygı ve Stres:

1. İngilizce öğrenme sürecinde öğrencilerin yaşadığı kaygı ve stres düzeyi nedir?
2. Yabancı dil kaygısının ders başarısına ve genel psikolojik durumlarına etkisi nedir?

Özgüven:

1. İngilizce dersleri öğrencilerin özgüvenini nasıl etkiler?
2. Konuşma, yazma veya dinleme becerilerinde özgüven eksikliğinin sebepleri nelerdir?

Akademik Başarı ve Psikolojik Etkiler:

1. İngilizce dersine yönelik başarı, öğrencilerin psikolojik durumlarını nasıl etkiler?
2. Başarisızlık durumunda öğrencilerin psikolojik tepkileri nelerdir?

Algı ve Tutum:

1. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik algıları ve tutumları nedir?
2. İngilizce dersinin zorunlu bir ders olarak sunulması, öğrencilerin ders hakkındaki algılarını nasıl etkiler?

Sosyal Dinamikler:

1. İngilizce dersindeki grup çalışmaları ve sınıf içi etkileşim, öğrencilerin psikolojik durumunu nasıl etkiler?
2. İngilizce öğreniminde sosyal destek mekanizmalarının rolü nedir?

Kültürel Faktörler:

1. İngilizce dersinin kültürel farkındalık ve kimlik üzerindeki etkisi nedir?

2. Farklı kültürlerde ait materyallerin kullanımı, öğrencilerin motivasyon ve psikolojisini nasıl etkiler?

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE GEREKÇESİ

Bugün İngilizce, ortak bir dil olarak önemli konuma sahiptir ve Türk eğitim sisteminde 2. Sınıftan itibaren gösterilen zorunlu bir ders olarak yer almaktadır. Ancak, İngilizce öğrenme süreci bazı öğrenciler için stresli ve kaygı verici olabilir. Bu durum öğrencilerin dil öğreniminde motivasyonunu, özgüvenini ve genel psikolojik durumunu yani özetle dile karşı bakış açılarını etkileyebilir. Bu araştırma, İngilizce dersinin öğrenciler üzerinde oluşturduğu psikolojik etkiyi anlamayı amaçlamaktadır. Öğrencilerin ön yargılarını, yaşadıkları stres, korku, kaygının ortaya çıkardığı endişe, nefret gibi duyguların iyileştirilmesine katkı sağlayabilir.

Bu konunun incelenmesi, yalnızca öğrencilerin bireysel başarısını artırmakla kalmayıp, aynı zamanda eğitim politikalarının daha öğrenci odaklı hale getirilmesine yardımcı olabilir. İngilizce öğrenimi sırasında yaşanan psikolojik zorlukların anlaşılması, öğretmenlerin bu süreçte daha etkili stratejiler geliştirmesine ve öğrencilerin dil öğrenme deneyimlerini daha pozitif hale getirmesine olanak tanır. Böylece, dil öğreniminin öğrenciler için daha erişilebilir ve motive edici bir süreç olması sağlanabilir.

SAYİLTILAR

İngilizce dersinin öğrenciler üzerinde belirli düzeyde psikolojik etkiler yarattığı kabul edilmektedir. Araştırmada kullanılan ölçekler ve anketler, öğrencilerin duygusal durumlarını ve dersle ilgili tutumlarını doğru bir şekilde ölçmektedir. Öğrencilerin araştırmaya verdikleri yanıtlar, onların gerçek düşüncelerini ve duygularını yansımaktadır. İngilizce derslerinin öğretim yöntemleri ve içerikleri, farklı psikolojik etkilerin ortaya çıkmasına neden olabilecek yeterli çeşitliliğe sahiptir.

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

İngilizce dersi öğretim programı uzun yıllar boyunca okullarda sarmal bir eğitim modeliyle öğrencilere 2. sınıfından itibaren 4 dil becerisi yani konuşma, dinleme, okuma ve yazma şeklinde verilmektedir. İngilizcenin öneminin son dönemlerde çoğulukla iş olağlığı bazende başka sebeplerden dolayı anlaşılmaktadır. Yabancı dil öğrenmeye duyulan ilgiyle birlikte duyulan kaygıda yanında temel sorumlara neden olmuştur. Krashen (1982) 'e göre kaygı öğrencinin kolaylıkla dil öğrenmesini etkileyen beyin dil edinim noktasına engele neden olabilir bunun yanı sıra dil öğrenimle ilgili yapılan araştırmalar dil öğrenenlerin kaygılarına dikkat çeker.

Bu araştırma, İngilizce dersinin öğrenciler üzerindeki psikolojik etkilerini anlamak amacıyla çeşitli psikolojik ve eğitimsel kuramları temel almaktadır. Araştırmanın kuramsal çerçevesi, Dil Kaygısı Kuramı (Foreign Language Anxiety Theory), Motivasyon Kuramları, ve Etkili Öğrenme Ortamı Teorileri ile desteklenmiştir.

Dil Kaygısı Kuramı: Horwitz, Horwitz ve Cope'un (1986) geliştirdiği bu kuram, yabancı dil öğrenimi sırasında öğrencilerin yaşadığı kaygı türlerini açıklamaktadır. Bu kurama göre, iletişim kaygısı, test kaygısı ve olumsuz değerlendirme korkusu gibi faktörler, öğrencilerin dil öğrenme sürecindeki performanslarını ve psikolojik durumlarını etkiler. Araştırma, İngilizce dersinin bu kaygı türleri üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Motivasyon Kuramları: Deci ve Ryan'ın Özyönetim Kuramı (Self-Determination Theory) ile Gardner'ın Dil Öğreniminde Motivasyon Modeli (Socio-Educational Model) araştırmaya rehberlik etmiştir. Bu kuramlar, öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyonlarının dil öğrenme sürecindeki rolünü ve bu motivasyonların psikolojik etkilerini anlamak için bir çerçeve sunar.

Etkili Öğrenme Ortamı Teorileri: Vygotsky'nin Sosyal Öğrenme Teorisi ve Bandura'nın Öz-Yeterlik Kuramı, öğrenme ortamlarının ve öğrencilerin bireysel yeterlik algılarının psikolojik durumları üzerindeki etkilerini ele alır. İngilizce derslerinde kullanılan yöntem ve materyallerin, öğrencilerin psikolojik deneyimlerini nasıl şekillendirdiği bu teoriler ışığında değerlendirilmiştir.

Bu bölüm, araştırmanın verilerini yorumlamak ve İngilizce dersinin öğrenciler üzerindeki psikolojik etkilerini çok boyutlu bir şekilde ele almak için bir temel oluşturmuştur. Öğrenciler çok küçük yaştan itibaren İngilizce görmelerine karşın dil öğrenim seviyemiz ne yazık ki çok düşük seviyelerdedir. Ortak dil olan İngilizce dersi için öğrencilerin o kadar uzun süre dil dersi almalarında bazı seviyelere gelmiş olmaları beklenirken tam tersine her sene aynı konularla aynı seviyelerde ilerleyen derslerle devam etmekteyiz. Bu durum hem eğitim sistemimizden kaynaklı hem de İngilizce dersine bakış açılarından kaynaklı olabilir. Psikoloji önemli bir etkendir. Yukarıda belirtilen teorilerde göz önüne alınarak bu konuya ilgili detaylı bir araştırma yapı İngilizce dersinde öğrencilerin yaşadığı kaygı, yabancı dil öğrenim sürecini etkileyen önemli bir psikolojik faktördür. Bu çerçevede, Türkiye'deki çalışmalar ve kuramsal yaklaşımalar, dil öğrenme kaygısının nedenlerini ve etkilerini anlamada önemli bir katkı sağlamıştır.

Yabancı Dil Kaygısı ve Akademik Başarı

Aydın (2008), yabancı dil öğrenimi sırasında kaygının, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, dil kaygısının özellikle konuşma becerilerinde belirginleştiğini ve öğrencilerin özgüvenlerini zedelediğini vurgulamıştır. Benzer şekilde, Karabıyık (2020), dil kaygısının öğrencilerin motivasyon düzeylerini düşürdüğünü ve sınıf içi katılımı olumsuz etkilediğini ifade etmiştir.

Kaygı Türleri ve Kaynakları

Kırkgöz (2009), Türkiye'deki İngilizce öğrenen öğrenciler arasında en yaygın kaygı türlerinin konuşma kaygısı, sınav kaygısı ve olumsuz değerlendirme korkusu olduğunu tespit etmiştir. Araştırma, bu kaygıların kaynakları arasında öğretim yöntemleri, dil öğrenim materyalleri ve öğrencilerin önceki öğrenim deneyimlerinin yer aldığı belirtmiştir.

Kaygının Fizyolojik ve Psikolojik Etkileri

Öztürk ve Gürbüz (2013), yabancı dil öğrenme kaygısının sadece psikolojik değil, aynı zamanda fizyolojik etkileri olduğunu vurgulamıştır. Kaygının öğrencilerde stres, terleme ve hızlı kalp atışı gibi belirtilerle ortaya çıktığını belirten araştırma, bu durumun öğrencilerin sınıf içindeki performansını olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur.

Bu çerçevede, yabancı dil öğrenim sürecinde kaygıyı azaltmaya yönelik stratejilerin, etkili öğretim yöntemleri ve destekleyici bir öğrenme ortamıyla mümkün olabileceği vurgulanmaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırmada karma yöntem tercih edilmiştir çünkü İngilizce dersinin öğrenciler üzerindeki psikolojik etkilerini hem nicel hem de nitel açıdan kapsamlı bir şekilde değerlendirmek hedeflenmiştir. Karasar (2016), karma yöntemi; nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı bir araştırma yöntemi olarak tanımlar. Anket çalışması, öğrencilerin kaygı, motivasyon ve özgüven gibi psikolojik durumlarını sayısal verilerle ölçmeye olanak sağlamış, böylece genel eğilimler ve ilişkiler ortaya konmuştur. Buna ek olarak, açık uçlu sorular aracılığıyla öğrencilerin dersle ilgili bireysel deneyimleri ve algıları derinlemesine incelenmiştir. Karma yöntemin kullanılması, farklı veri toplama tekniklerinden elde edilen bilgilerin bir araya getirilerek daha zengin ve bütüncül bir analiz yapılmasını mümkün kılmıştır.

Bu sayede hem genelleyebilir sonuçlara ulaşılmış hem de öğrencilerin bireysel perspektifleri daha ayrıntılı olarak anlaşılmıştır.

KATILIMCILAR

Araştırmamızın katılımcılarını 2024-2025 eğitim-öğretim döneminde ortaokul ve lise düzeyindeki Kayseri ilinde eğitim gören farklı yaş gruplarından 200 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar, kolayda örneklemeye yöntemiyle belirlenmiş ve gönüllülük esasına göre araştırmaya dahil edilmiştir.

SINIRLILIKLAR

Bu araştırma 2024-2025 eğitim-öğretim döneminde yalnızca Kayseri ilinde eğitim gören ortaokul ve lise öğrencilerini sınırlı olacaktır. Ayrıca, öğrencilerin verdikleri yanıtlar anlık duygusal durumlarından etkilenmiş olabilir. Katılımcı sayısının 200 ile sınırlı olması, araştırmanın kapsamını daraltabilir ve daha geniş bir örneklemde farklı sonuçların ortaya çıkma olasılığını göz ardı edebilir.

Araştırmada veriler anket aracılığı ile toplanmıştır.

VERİLERİN TOPLANMASI

Yabancı dil dersinde psikolojinin etkisini araştırmaya yönelik Kayseri’de bulunan ortaokul ve lise kademelerine anket ve görüşme formu kullanılacaktır. Anket ve görüşme formunu İngilizce öğrenen başarılı ve başarısız öğrencilere uygulanması amacıyla Kayseri Etik Kurulu ve Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınacaktır. Gerekli izinler alındıktan sonra öğrencilere cevaplandırmaları üzere anket ve görüşme formları verilecektir. Anketlerin giriş kısmında öğrencileri bilgilendirmek amacıyla anketin tanıtımını, amacını ve kullanımına ilişkin bilgileri içeren gerekli açıklamalara yer verilecektir.

VERİLERİN ANALİZİ

Bu araştırmada anket formundaki sorulara verilen cevaplar içerik analizi yapılarak değerlendirilecektir. İçerik analizi yöntemi, içerik ve bağlam üzerinden benzer verileri belirli kavram ve temalar etrafında bir araya getirerek anlaşılması kolay şekilde düzenlemek, ifade etmek ve yorumlamaktır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmadan elde edilen veriler, nicel ve

nitel analiz yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Anket sonuçları, betimleyici ve çıkarımsal istatistik yöntemleriyle analiz edilmiş, öğrencilerin İngilizce dersine ilişkin tutum, kaygı ve motivasyon düzeyleri belirlenmiştir. Görüşmelerden elde edilen nitel veriler ise içerik analizi tekniğiyle incelenmiş, temalar ve örüntüler tespit edilmiştir. Bu analizler sayesinde, İngilizce dersinin öğrenciler üzerindeki psikolojik etkilerine karşı hem genel hem de bireysel düzeyde sonuçlara ulaşılacaktır.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1990). *Her yönüyle dil –ana çizgileriyle dilbilim*. TDK Yayınları.
- Aydın, B. (2008). An investigation on the language anxiety and fear of negative evaluation among Turkish EFL learners. *Asian EFL Journal*, 11(2), 421–444.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. Springer.
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B., & Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern Language Journal*, 70(2), 125–132. <https://doi.org/10.2307/327317>
- Karabıyık, C. (2020). Foreign language classroom anxiety and its relation to motivation and achievement. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 16(1), 67–82.
- Kırgöz, Y. (2009). Students' and teachers' views on the effectiveness of an English language teaching program in Turkey. *Journal of Human Sciences*, 6(2), 123–134.
- Krashen, S. D. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Pergamon Press.
- Öztürk, G., & Gürbüz, N. (2013). The impact of gender on foreign language speaking anxiety and motivation. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 70, 654–665. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.01.106>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). *Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being*. American Psychologist, 55(1), 68–78.
- Sapir, E. (1921). *Language: An Introduction to the Study of Speech*. Harcourt, Brace and Company.
- Vygotsky, L. S. (1986). *Thought and Language*. MIT Press

